

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4459/2024
10.07.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Урош Ћетеновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације и Републички хидрометеоролошки завод, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 3295/19 од 23.03.2023. године, у седници одржаној 10.07.2025. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ПРИХВАТА СЕ олучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 3295/19 од 23.03.2023. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, па се **УКИДАЈУ** пресуда Вишег суда у Београду Гж 3295/19 од 23.03.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 7206/18 од 16.01.2019. године у ставовима првом, другом и трећем изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П 7206/18 од 16.01.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је тужена обавезана да му на име накнаде материјалне штете исплати 123.480,00 динара са затезном каматом од 16.01.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужена обавезе да му на досуђени износ главног дуга плати законску затезну камату за период од 14.05.2015. године до 15.01.2019. године. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 51.538,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за исплату камате на досуђене трошкове парничног поступка од дана пресуђења до дана извршности.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 3295/19 од 23.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом, другом и трећем изреке. Ставом другим

изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. ЗПП.

У конкретном случају предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним културама тужиоца, настале услед елементарне непогоде (града), па Врховни суд налази да је, због бројности ове врсте спорова (штета од града) и противречних одлука потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. ЗПП, за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на територији Општине Ивањица 14.05.2015. године дошло је до елементарне непогоде (снажан град), која је нанела штету на тужиочевим засадама воћа – малине у површини од 0,14 ха. Укупан износ штете коју је тужилац претрпео процењен је на 126.000,00 динара, а тужиоцу је од наменских средстава на име помоћи Републике Србије у циљу ублажавања насталих последица од елементарних непогода исплаћено 2% од висине процењене штете, односно 2.520,00 динара. Преостали износ у висини од 123.480,00 динара тужилац потражује тужбом у овој парници.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев налазећи да, како је за систем одбране од града био задужен Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС, али том приликом није издао наредбу за испаливање ракета, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да плати тужиоцу 123.480,00 динара, односно цео преостали износ до пуне накнаде утврђене штете настале од елементарне непогоде, налазећи да је тужена, применом члана 2. и 8. Закона о ванредним ситуацијама, у вези одредби чланова 3. и 5. став 1. тачка 10 и 11 и Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, пасивно легитимисана и у обавези да му штету накнади.

Изложено правно становиште о постојању одговорности тужене и њеној обавези да накнади насталу материјалну штету прихвата и Врховни суд као правилно, налазећи да је засновано на правилној примени материјалног права.

Одредбама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14), одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је 14.05.2015. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите

материјалних добара становника Општине Ивањица, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Имајући у виду изложено, правилан је закључак нижестепених судова да су испуњени услови за одговорност тужене из Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, бр. 11/09 и 92/11). Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“ бр. 111/09, 92/11, 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са чланом 4. ставом 1. тачком 1) истог закона, субјекти система заштите и спасавања су и државни органи. Чланом 5. ставом 1. тачком а), истог закона, утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана утврђено је начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са савојим надлежностима. Надлежности ових органа утврђене су истим законом, тако је чланом 11. ставом 1. тачком 5) утврђена надлежности МУП РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања, да организује систем осматрања, обавештавања, радног упознавања и узбуђивања на територији Републике Србије, а чланом 11. тачком 8) да припрема и спроводи безбедоносну заштиту.

Из изложеног произилази да Република Србија преко надлежног сектора МУП-а врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у ванредним ситуацијама (градоносни облаци). Због тога је она одговорна за штету по члану 172. ЗОО и по изложеним правилима из Закона о ванредним ситуацијама. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови утврдили да је тужена Република Србија пасивно легитимисана и у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде изазване градом и олујним ветром.

У току поступка тужена је указивала на постојање доприноса тужиоца насталој штети (које наводе понавља и у ревизији), јер поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града које може предузети и сам пољопривредни произвођач. Наиме, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врсте непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац, као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени) својим радњама није могао спречити.

Како поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвођач, правилна примена материјалног права захтева утврђење чињенице да ли постоји, у чему се састоји и колики је евентуални допринос тужиоца настанку штете, имајући у виду да је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости (део за који није обештећен).

Поред наведеног нижестепени судови су приликом одлучивања о висини накнаде пропустили да цене чињеницу да противградна заштита, чак и да су предузете мере, не би била успешна у потпуности, јер по мишљењу стручних институција она обезбеђује успешност до 70% заштите.

У поновном поступку првостепени суд ће, имајући у виду изнете примедбе, утврдити све чињенице које су релевантне за доношење одлуке у овој правној ствари, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, применом члана 165. став 3. ЗПП, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изложених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић